

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Sodrug! Sodružice!

Strašne rane seka vojna delavskemu razredu. Delavske družine životarijo v bedi in skrbih za vsakdanji kruh. Očetje in starejši sinovi so že mesece in mesece na bojišču, žene, matere in otroci se pogrezajo čim dlje bolj v revščino. Delavec živi vedno — naj bo vojna ali mir — iz rok v usta. Prihrankov nima, s katerimi bi si pomagal v dnevih brezposelnosti in pomanjkanja. Strokovne organizacije sicer pomagajo kolikor le morejo, a izčrpati ne smejo svojih skladov, ker jih čakajo ravno po vojni težke naloge. Družine vpoklicanih delavcev dobivajo državno podporo, ki je pa seveda odmerjena po razmerah mirnih časov. Ali danes je dosegla draginja tako stopinjo, da so te podpore komaj za kruh. Otroci prezebajo v strganih oblekah, delavski domovi so mrzli, delavske žene žive v obupu, ker nimajo sredstev, da preskrbe svojim otrokom toplo obleko. Ali tudi one delavske družine, katerih očetje so ostali doma in še delajo, žive v pomanjkanju, ker ne narašča njihov zaslužek sorazmerno z vsak dan hujšo draginjo. **Solidarnost proletarcev, ki se je izkazala že desetokrat, naj pomaga tudi sedaj!**

Slovenski proletarci, slovenske proletarke! V imenu vseh bednih delavskih otrok, mater in družin Vas pozivljamo, da prihitite na pomoč! Vemo, da težko utrpíte ravno v sedanji draginji, ki pa niti ni še dosegla viška, vsak vinar. Vemo pa tudi, da smo še vsikdar uspešno priklicali Vašo požrtvovalnost in zato ne dvomimo, da se odzovete našemu klicu tudi sedaj, vsak po svoji moči.

Podaja Črne gore.

Podaja Črne gore navdaja narode osrednjih držav z nekakim zadoščenjem, in sicer čutijo radost nad daleč vidnim uspehom tako prvi državniki kakor tudi najsiromašnejši sloji. Ta dogodek je prvi znak, da mineva pri nasprotnikih upanje

Podpisani zastopniki delavskih organizacij so osnovali »Podporni sklad«, v katerega naj se stekajo vinarji razredno zavednih slovenskih delavcev in delavk in iz katerega naj dobivajo podpore organizirani delavci in njihove družine.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico je položilo temelj temu skladu z znatnim prispevkom 250 K, da počasti spomin prerano umrlega sodruga Ivana Klemenčiča. Prispevali so še drugi sodrugi, tako da je nabranega okoli 400 K. — Vsak prispevek bomo izkazovali v »Delavcu«. Dobrodošel je še tako majhen znesek. Prispevke pošiljajte na naslov:

Alojzija Štebi, Ljubljana, Franca Jožefa cesta št. 5.

Sodrug! sodružice! V težkih časih Vas pozivljamo v imenu preizkušene razredne delavske solidarnosti, da pomagate lajšati bedo delavskih družin. Ker pa vemo vsi, da nam ne pomaga nihče, če si ne pomagamo sami in ker vemo, da ne smemo izgubiti nikogar iz naših vrst, če hočemo delovati po vojni za naše visoke, plemenite cilje, zato Vas kličemo v najtežjih dneh. Prepričani smo, da najdemo odprta srca pri vseh naših sodrugih in sodružicah.

V Ljubljani, 18. januarja 1916.

Josip Kopač, s. r. Anton Kristan, s. r. Ivan Milinar, s. r. Viktor Zore, s. r. Josip Zupan, s. r.

na zmago. V tem pravzaprav tiči veliki pomen tega dogodka. Kot država pomeni Črna gora kaj malo. Svoj ugled in svoj vpliv se je imela Črna gora zahvaliti svoji naravni lega in treznemu trgovskemu duhu svojega vladarja. Kako bo vplivala podaja pri četverozvezi, o tem danes še ni mogoče podati zadosti jasne slike, ker še

niso došla poročila o vplivu na javno mnenje v četverozveznih državah. Da se je prav Nikita, ki je veljal pri prijateljih in sovražnikih kot najizbornejši politik med balkanskimi knezi, podal in ni zapustil svojo deželo ter čakal, kako bo usoda ukrenila z njegovo deželo kakor je to storil njegov srbski zet, in s tem pretrgal vse vezi s svojimi zavezniki, bo med prebivalstvom entitinskih držav pač jako vplivalo.

Nikakor ne moremo pričakovati, da bi ta podaja zmanjšala upanje ententašev na zmago. Vzrok tem nadam je le bojazen pred posledicami tega poraza. Verjetnost je po dogodkih nehoté večja. Dasi je Črna gora najslabejša država, je vendar nje podaja oprostila večjo vojsko, ki se bo porabila sedaj na drugih frontah; zahodni Balkan je sedaj z malo izjemo pod vplivom osrednjih držav, in kaj to pomeni, sklepamo lahko iz nervoznih akcij entente na Grškem, s katerimi hočejo zakriti svoje poraze in pokazati svojo moč. S takimi podjetji hočejo prebivalstvu prikriti resnični položaj in zabraniti, da bi se jim usilil mir, in če bi hoteli svoje nade naslanjati na ugodnejši vojni položaj, bi se prav zaradi tega utegnili motiti.

Nadejamo se pa, da bo podaja Črne gore marsikomu, ki sedaj bere le o barbarskem ravnanju s premaganci, dala priliko, da se prepriča, o honetnem ravnanju s premaganci. Čim se izvrši razoroženje Črnogorcev, se prično mirovna pogajanja, od katerih je odvisna bodočnost Črne gore.

Pogajanja morda ne bodo glede na osebno pogodnika prav lahka. Šele pogajanja bodo pokazala, če je mogoče mir med Avstrijo in Črno goro ali ne. Nikita je bil prebrisan trgovec vedno, ki je, ne posebno strog glede svoje vesti, znal iz vsakršne situacije pridobiti zase največ koristi. Edina njegova velika napaka je bila, da se je morda ob pričetku te vojne postavil na nepravo stališče. Imel ni pravzaprav nobenega vzroka, Avstriji napovedati vojno; storil je to le, ker se je nadejal, da mu bo to koristilo. Njegov račun se ni obne-

LISTEK.

Lovčen.

Avstrijske čete so zasedle goro Lovčen ob svojem prodiranju v Črno goro. Tik ob dalmatinskem zalivu Kotoru se dviga proti nebu kakor strm kup skalovja Lovčen 1742 m visoko proti nebu. Na posameznih mestih ima do tisoč metrov visoke strme stene in zre na eni strani na srednje Jadransko morje, na drugi strani na Cetinje in črnogorsko kotlino.

Kotor in Toledo v kotorskem zalivu je drugo avstrijsko vojno pristanišče. Lovčen pa strmi nad njim in obvlada zaliv kotorski, še bolj pa kraljevino Črnogoro, kakaj ob Lovčenu se razprostira stara Črna gora, to je štirje kontoni, oziroma prvotna Črna gora. Zunaj teh meja so šele

Brda in za njimi pokrajine nove Črne gore: Kolašin, Vasojevič in Kuči, ki jih meji z one strani albansko pogorje. Kdor ima Lovčen je gospodar vseh rodov po tem ozemlju tja do severnega albanskega pogorja in tja do Loma in Dormitorja, dveh drugih črnogorskih gora proti Limu in Tari. Nikakor torej ni čudno, da so se jeli tam bivajoči rodovi zavedati važnosti teh gora in so jih opevali v pripovedkah in pesnih.

Pa tudi za tamkaj bivajoče pastirske rodove je Lovčen, da so njegove stene gole in raste trava poredkoma le po posameznih delih, vendar le hranitelj tamkajšnje ubožne civilizacije. Zakaj 365 študentov izvira na njem, dar Vile gorske, vile z Lovčena, za tam prebivajoče rodove, ki jim omogoča, da rede največ čred ovac v celi Črni gori. Ta kmetiška civilizacija je imela svoje središče do leta 1861. v cetinjskem samostanu, ki mu je po

pravljici zadnji knez Zete, knez Jurij Črnojevič, podaril Lovčen. Ko je zapustil deželo bežeč pred Turki, tako pripoveduje pesem, ki jo Črnogorci radi pojo ob spremljanju goslarja, se je prikazala gorska vila lovčenska pastirju, ki je tam pasel ovce. Rekla je: »Bodi potolažen, le ta bo v Črni gori gospodar, ki bo postavil na Lovčen trden prestol.«

Ko je propadla stara srbska država ob pričetku petnajstega stoletja, so Benečani osvojili Kotor; toda Lovčena in ob njem naseljujočih se uskokov — begunci iz krajev, ki so jih zasedli Turki — si niso mogli osvojiti.

Škofje iz rodu Njegušev so branili v osemnajstem stoletju glavarjem rodov, da bi se združili za Marije Terezije z Avstrijo, ki so hoteli to izvesti na kljub cetinjskemu samostanu. Potem so prišli Francozi in general Mormont, Dubrovniški vojvoda je prigovarjal črnogorskim rodo-

sel in najbrže se mu ni bilo treba bogve kako premagovati, preden je okrenil; sporočil je sam že prej italijanskemu konzulatu, da ne mara biti penzionar laškega dvora in da ne misli zapustiti dežele.

Nikita se najbrže zanaša tudi na pravičnost svojega zmagalca. Pogoje bo sicer stavil precej velike, kakor je pri takih obravnavah običaj. Pravo mero pogoditi bo stvar uvidenih državnikov. Vsekakor bo umestno, da se čimbolj zadovolji Nikito in Črno goro sploh, ker bo to potem mogočno vplivalo med ententaši v zmislu spravljivosti.

Polne zibelke.

Neki nemški meščanski list v Nemčiji je poudarjal, da bo po vojni, če se hoče nadomestiti velikanske človeške izgube, najvažnejše geslo »polna zibelka«, in država bo morala storiti vse, da odpravi vse ovire. Navidez je ta problem povsem enostaven. List trdi, da je po vojni vedno kaj hitro naraslo število porodov. Ali bo to tudi po tej vojni, ko so žrtve razmeroma velike, ko je padlo na bojiščih mnogo najmlajših in starejših mož, to je drugo vprašanje, ki bomo po vojni lahko razmotrivali o njem, sedaj pa bi se nam morda godilo tako, kakor se nam je godilo z raznimi »prorokovanji« o sedanji vojni. Vojna se je namreč razvijala popolnoma drugače nego smo mislili, in često smo bili razočarani.

Če hočemo vprašanje porodov razmotrivati, se moramo nehote ozirati na socialne razmere. Kaj bi pomagalo, če bi bile po vojni polne zibelke, pa zaradi socialnih razmer umirali otroci kakor doslej ali pa še bolj v najnežnejši mladosti. To bi bilo samo brezplodno žrtvovanje materinih teles!

Mnogo hvaležneje nego razmišljanje o polnih zibelkah je vsekakor ono o tem, kako naj se dvignejo socialne razmere iz sedanjega blata, v katerem umirajo dojenčki in mladina zaradi nepopolne nege, ki jim jo pritrava družabno življenje. Kako velike žrtve povzročajo v Avstriji večinoma te razmere nam pove »Statistisches Jahrbuch«. V letih 1911 in 1912 je umrlo v prvem letu 186.449 in 163.927 dojenčkov. Otrok do petega leta je umrlo v obeh navedenih letih 255.993 in 224.364. V dveh letih je torej umrlo pod petimi leti okoli pol milijona otrok in od teh ena tretjina milijona dojenčkov. — V desetih letih od 1901 do 1910 je umrlo 2.771.720 otrok pod petimi leti, od teh je bilo 1.979.570 dojenčkov. Ali niso to grozovite številke? Koliko stotisoč ljudi bi bilo ostalo pri življenju, če bi se bila družba zavedala napram njim svoje dolžnosti!

vom, da se naj pridružijo kraljestvu Iliriji, ki ga je ustanovil Napoleon. »Če nočete priznati gospodstva Napoleonovega, bom napravil iz črne gore rdečo goro,« je rekel Marmont škofu Petru I., ki je prišel k njemu v Kotor z več sto Črnogorci kot telesno stražo. »Pa poizkusi,« je odgovoril škof, »noben Francoz ne bo stopil na Lovčen; gora bo rdeča, toda vaše krvi!«

Leta 1851. je prišlo prvič do boja med Avstrijo in Črno goro. Spor se je poravnal. Za pol milijona goldinarjev konvencijskega denarja je bila odkupljena rodovom Njeguša na Lovčenu ob morski strani paša. Avstrija je takrat po pogodbi dobila lovčeno pobočje do 640 m višine od morske gladine. Škof Peter II., Petrovič, pod čegar vladjo se je to izvršilo, pa s tem ni bil zadovoljen. Ko mu je c. kr. vlada nekaj let pozneje predlagala, da bi zgradila na svoje stroške cesto na Lovčen in do Cetinja, je osorno odgovoril:

Da se popravi to zlo, ne zadošča kakršnokoli geslo, parola, treba marveč dela, spoznanja. Treba odpraviti socialne razmere, ki povzročajo te nenaravne razmere in z njimi te posledice. Naloga bodočnosti bo torej potom socialnih uredbe, potem izboljšanja splošnih socialnih razmer, življenjskih in stanovanjskih, dovesti razmere na tako stopnjo, da ne bo več ogroženo življenje dojenčev in otrok sploh po bedi in premajhni negi. Za tak uspeh treba dobrohotnega dela; besede pa ne pomagajo nič.

Vojna in gospodarstvo.

Zavzemajmo že napram vojni tako ali tako načelno stališče, prezreti pa vendar ne smemo, da je naša dolžnost, da premotrujemo najskrbneje vse pojave gospodarskega življenja. To je važno za naše bodoče boje. Spoznavamo namreč čimbolj svojega gospodarskega nasprotnika, kapitalizem; spoznali bomo tako smeri njegovega razvoja in uravnali svojo taktiko po njih. Predvsem pa bomo spoznali, da vojna ni konec, marveč silno pospešene kapitalistiškega razvoja. In to pomeni za delavce: nov, vroč boj.

Če natančneje premotrujemo gospodarsko življenje v vojni, opazimo značilne spremembe, smo priče prememb, ki bodo vplivale tudi na naše ravnanje. Zasledovali bomo dogodke v našem gospodarskem življenju in v onem tujih narodov. Predvsem pa morajo tudi naši zaupniki in funkcionarji poiskati v teh dogodkih najraznovrstnejšo izpodbudo za agitacijo. Agitacija in okrepitev, izvedba organizacije, strokovno-organizacijska izobrazba, to je za nas najvažnejše delo, delo za mir. Dolžnost, ki je ne sme opustiti noben zaveden delavec, če hočemo po vojni prospevati.

Ali varuje alkohol pred nalezljivimi boleznimi.

Vojni poročevalec Pavel Šreder se je razgovarjal z vrhovnim voditeljem zdravstva na bojišču, generalnim zdravnikom ekselencio v. Šjerningom, o zdravstvenem stanju v nemški vojski.

Berlinska »B. Z. am Tage« je o tem razgovoru obširno poročala. V. Šjerningen je povedal svoje mnenje o nevarnosti kolere. Kolera se je pojavljala na izhodu, toda v večjem obsegu nikjer v nemški vojski. Zlasti imamo za izbornu zdravstvo

»Nikdar ne dam dovoljenja, da bi se gradila cesta v srce Črne gore, ker bi služila le sovražniku.« Gospodarske razmere so pa prisilile njegovega naslednika, prvega svetnega kneza Danila I., da je dal graditi cesto na Cetinje. Neobhodno potrebna je bila, ker so se mogli Črnogorci preskrbovati z živili v bojih zoper Turke le iz Kotora. Določil je tudi v svoji oporoki, da naj ga pokopljejo na vrhu Lovčena, kakor je bil običaj v cetinjskem samostanu. — Na Lovčenu je hotel počivati, da bi rod Petrovičev tam večno vladal, kakor je nekdanj prorokovala gorska vila.

Za vlade kralja Nikolaja je dobival Lovčen leto za letom večjo važnost za gospodarstvo v Jadranskem morju. Italija, Rusija in Francija so pošiljale topove, da bi Lovčen utrdile in omogočile Črnogorcem obrambo.

zahvaliti, kakor pravi generalni zdravnik, poleg drugih obrambnih pomočkov — preskrbo z zdravno pitno vodo in cepljenje proti koleri, ki so se mu morali podvreči vsi pripadniki vojske, dalje ureditev čajevih pivnic po vseh krajih, v katere so prihajale čete, kjer so pripravili čaja v veliki množini in ga dajali vojakom. Med civilno prebivalstvo se zanesla kuga le redkeje, ki se je pa pri sedanjih uredbah tudi ni treba bati.

Vendar je pa umestno, da posvarimo pred staro ljudsko vero, ki pravi, da je »žganje dobro za kolero«.

Drug znamenit zdravstvenik na bojišču, generalni zdravnik dr. Ulenhut, je rekel v nekem predavanju o legarju in negi za legarjem obolelih oseb tole:

»V notranjosti alkohol sploh ne pomaga, toda če imate namesto sublimata ali vinskega cveta (špirita) dober konjak ali močno črešnjevo vodo, morete svoje roke z njim dobro razkužiti!«

Svetovna vojna.

Na Italijanskem bojišču ob soški fronti in tudi na tirolski meji se vrše manjši boji, in sicer večinoma artiljerijski boji. Dne 10. t. m. je metalo na južnem tirolskem deset letal bombe; že enajstega so ta obisk vrnila avstrijska letala, ki so obmetavala z uspehom trdnjavo Rimini, ki leži ob Jadranskem morju nekako v sredi med Jakinom in Raveno. Ob soški fronti so dosegle avstrijske čete velik uspeh dne 13. t. m. pri Oslavju, kjer so iztrgale Italijanom naše čete dobro utrjeno postojanko ter ujele 933 mož, med katerimi je bilo 31 častnikov. Oslavje leži ob goriškem območju. Italijanski letalec je prišel dne 14. t. m. pogledat tudi Ljubljano in je vrget nekaj bomb, a škode in nesreče ni napravil.

Dne 17. t. m. je zopet izletela flotilja avstrijskih hidroplanov v italijansko pristanišče Jakin, kjer so bili kolodvor, elektrarna in neka vojašnica zadeti od težkih bomb in zažgani. Letala so se vrnila ne-poškodovana.

V Italiji razvijajo socialisti in tudi drugi ljudje agitacijo proti vojni. Aretacije se vrše dan na dan. Tudi med zavezniki baje ni sporazumja, drug drugemu očitajo preveliko počasnost in slabo strategijo, zlasti pa zamerijo Italiji, ker ni sodelovala dovolj začasa na Balkanu in nasprotno pameni Italija, da so bile balkanske ekspedicije in galipolska vojna brezplodni eksperimenti. Kako se pobotajo in ali se sploh sporazumejo, o tem bi bilo še prekmalu izrekatj sodbo.

Balkansko bojišče je še vedno zagonetno. Bulgari so v Albaniji. Lovčen so zasedle avstrijske čete in Cetinje, glavno mesto Črne gore tudi. Po teh dogodkih je Črna gora zaprosila za mirovna pogajanja in avstrijsko poveljstvo je zahtevalo brezpogojno vdajo ter razoroženje, na kar naj se vrše pogajanja. Črnogorska vlada je sprejela pogoje in čim se izvrši razoroženje, se prično tudi mirovna pogajanja. Kapitulacija Črne gore je napravila velik vtisk pri ententi, zlasti pa v Italiji, ki se je vedno upirala temu, da bi Avstrija zavzela Lovčen.

Med Grčijo in entento se še vedno vrše pogajanja. Ententa je baje v ponedeljek odločno zahtevala, da se Grčija izjavi, kaj namerava storiti. Angleži in Francozi so prišli s svojo mornarico celo v Faleron in Pirej, ki sta oddaljena le okoli pet kilometrov od Aten, ter tam izvršili nekaj preiskav. Za 24. januarja je sklicana grška zbornica, ki bo zavzela kakršnokoli stališče, če se zadeva že prej ne odloči. V Solunu se je baje zbralo že do 400.000 mož.

Občevanje grških oblasti v Solunu so Angličani in Francozi preprečili in poostrihli blokado Grčije. Kakor poročajo razne vesti, hujška entente med grškim narodom neprestano proti kralju, ki je nasprotnik entente. Do bojev na Balkanu sigurno pride in tudi Bulgari so že objubili svojo pomoč Grčiji.

Rumunija še vedno čaka in trguje. Vse zaloge žita, ki se ni bilo prodano, je sedaj kupila Anglija; a žito ostane do konca vojne v Rumuniji.

S turških bojišč ni posebnih poročil. Turčija se pripravlja sedaj na tri ofenzive: proti Egiptu, v Mezopotamiji proti Angležem in v Kavkaziji proti Rusiji.

Ruska ofenziva v izhodni Galiciji je izjačljiva. Rusi so pričeli svojo ofenzivo s silnimi in gosto se ponavljajočimi napadi. Pet zadnjih ljutejših napadov je bilo 14. t. m. Rusi so izgubili v tej ofenzivi do 70.000 mož in nad 8000 ujetnikov. Baje dovažajo Rusi še vedno nove čete na besarabsko mejo, toda žične ovire, kakor poročajo rumunski listi, in utrjene pozicije avstrijskih čet premagajo vse napade tudi v bodoče.

Iz drugih delov ruske fronte ni nobenih posebnih poročil.

Na francoskem bojišču se vrše običajni boji. Vazneje je, da so ujele pri Hartmannsweilerkopfu nemške čete 1200 ujetnikov in zajele 15 strojnih pušk. Pri Hartmannsweilerkopfu je padlo v zadnjih bojih okolo 6000 Francozov.

Domači pregled.

Pozor, delavci in delavke! Vsa potrebna pojasnila glede odmere državnih podpor družinam vpoklicanih, glede zahtev, ki so v zvezi z vpoklici, sploh o vseh vprašanjih, ki so nastala za delavstvo vsled vojne, dobivajo delavci in delavke vsak torek od 5. do pol 7. popoldne, vsak četrtek od 5. do pol 7. popoldne, ob nedeljah in četrtek dopoldne od 9. do 11. v strokovnem tajništvu, Selenburgova ulica št. 6, 1. nadstropje. Pri pisarnih vprašanjih naj priloži vsakdo znamko za odgovor.

Ivan Klemenčič — umrl. Dne 13. t. m. zjutraj ob 4. uri je umrl v Ljubljani v sanatoriju Elizabetišče sodrug Ivan Klemenčič iz Spodnje Šiške, komaj star 45 let. Pokojnik, rodom iz Zagorja ob Savi, je bil zvest pristaš socialno demokratiške stranke, vztrajen delavec povsod, ljubeznjiv tovariš in družabnik. Kjer je bil, tam je bil smeh in zabava. — V stranki je zavzemal več odličnih mest; bil je dolgo let zaupnik stranke, v spodnješiški občini odbornik, dolgo let funkcionar v strokovni organizaciji itd. Zadnja leta je posvetil vse svoje življenje združni ideji. Bil je član načelstva »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«, kjer je z vso vnemo deloval za procvit in razvoj. Z njim izgubi združno gibanje pri nas marljivega sodelavca in vnetega zagovornika. — Slava njegovemu spominu! A. K.

Maksimalne cene za moko v prodaji na drobno na Stajerskem je določila štajerska namestnija na novo sledeče: v krajih, ki leže ob železnici ali v daljavi do 3 km od železnice, stane kilogram: pšenične moke za peko 1 K 20 vin., pšenični zdrob 90 vin., pšenična moka za kuho 99 vin., pšenična moka za kuho št. 2 (v mirnih časih št. 4) 67 vin., pšenična ali ržena krušna moka 50 vin., ajdova moka št. 1 85 vin. in št. 2 62 vin., ješprenj št. 8 70 vin., ješprenj št. 9 67 vin., ješprenj št. 10 65 vin. Za kraje, ki so oddaljeni od železnice več ko 3 km, se zvišajo te cene za 1 vin. in za kraje, ki so oddaljeni od železnice več ko 10 km za skupno 3 vin.

Obrtna statistika leta 1915. v Ljubljani. Lansko leto je pri mestnem magistratu priglasilo svoje obrti meseca januarja 7, februarja 13, marta 10, aprila 11, maja 8, junija 10, julija 7, avgusta 10, septembra 10, oktobra 13, novembra 10, decembra pa 11 strank. Odglasilo je meseca januarja 13, svečana 11, marca 7, aprila 9, maja 8, junija 13, julija 12, avgusta 7, septembra 7, oktobra 9, novembra 8, meseca decembra pa 12 strank.

Ureditev nedeljskega počitka v trgovinah. Uradni list razglasa, da so dne 31. junja 1914 uvedene utesnitve normalnega nedeljskega in prazničnega počitka v trgovinah razvenjavljene in da velja v bodoče za trgovine naslednji spremenjeni ceni X.V. dez. VI. razglasa z dne 29. maja 1914: V dezinem stonem mestu Ljubljani in v ostalih v ceni II., stev. I navedenih krajev, je, izvzemši v ceni XVI. in XVII. navedene izjemne slučaje, ob nedeljan dopusčen obrat vseh trgovinskih podjetij od 8. do 11. ure dopoldne.

V sklad za podporo v bedi se nahajajočih organiziranih delavcev in njih rodov: Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani (mesto venca na krsto pok. Ivana Klemenčiča 250 K, Anton Kristan in Kuzena Kristan (mesto venca na grob pok. Ivana Klemenčiča) 30 K; Mici Orbanc 10 K (mesto venca na grob pok. Ivana Klemenčiča), Kristina Rakovec v isti namen 10 K; dalje v isti namen mesto venca na grob pok. Ivana Klemenčiča: Božna Ivan 4 K, Dolmar Anica 1 K, Milka Skrabelj 1 K, Debevec Anica 1 K, Celestnikova 1 K, Galičeva 1 K, Mavčeva 1 K, Senbrekova 60 vin., Kranjc 1 K, Tesarjeva 1 K, Belčeva 1 K, Keruzakova 1 krono, Zaier 2 K, Stebijeve 1 K, Usanova 1 K, Skočičeva 1 K, »Arbeiterwille« od vzgalič 53 K 94 vin.

(Dalje prihodnjič.)

Ogrski državni zbor je skoro soglasno sprejel zakon, s katerim se določa, da je na Ogrskem mohamedanska vera ravnopravna z drugimi, od države priznanimi veroizpovedanji.

Aprovizorijska komisija v Trstu nastopa s 17. t. m. 21. teden svojega poslovanja. V tem tednu od 17. do 23. januarja 1916 bo prodajala sledeče živeze po teh cenah: 1 kg koruzne moke po 60 vin., pol kile testenin po 1 K 32 vin., četrt kile zdroba (gris) po 90 vin. Zdrob v manjši količini stane: četrt kile 23 vin., pol pile 45 v., tričetrt kile 68 vin., 1 kg 90 vin. Belo moko se bo dobivalo po 1 K kg proti krušnim izkaznicam.

Zahvala. Podpisano društvo se tem potom cenjenim sodrugom naših organizacij za uspešno posredovanje o priliki za društvo neljube afere, ki jo je imel po krivdi in škodoželjnosti drugih naš ravatelj sodrug Ivan Straus, najiskrenejše zahvaljuje. — V Idriji, dne 16. januarja 1916. — Občno konsumno društvo v Idriji, vpisana zadruga z omejenb zavezo.

Zahvala. Podpisani se vsem cenjenim sodružicam in prijateljem, ki so izkazali našemu nepozabnemu očetu Francetu Velikajne sožalje in zadnjo čast pri udeležbi k pogrebu, posebej pa se sodrugom podružnice »Unije« rudarjev in slav. »Delavskemu godbenemu društvu« v Idriji, ki so za veličasten pogreb pokojnika vse potrebno preskrbeli, najtopleje zahvaljujemo. — Podroteja pri Idriji, dne 14. januarja 1916. — Zalujoči ostali.

Zdravstvene razmere v Trstu 1. 1915. Pred vojno je štel Trst približno 244.000 oseb; v prvem četrtletju 1915 se je znižalo število prebivalstva na okrog 190.000, v drugem četrtletju na 170.000 in v tretjem na 163.000 oseb; za zadnje četrtletje število še ni ugotovljeno, vendar je gotovo,

da je zmanjšanje še narastlo. Prvo veliko zmanjšanje je nastalo v prvi vrsti vsled izгона tujih državljanov in premestitve zavodov in uradov iz mesta; nadaljno zmanjšanje so povzročili obširni vpoklici pod orožje in neprestano izseljevanje boječih in pokojno življenje ljubečih oseb. V normalnem letu 1913. je bilo v Trstu 5125 slučajev smrti, 1914. leta 4813 in 1915. leta 4962; dočim je v normalnih casih znašala umrljivost približno 20‰, je znašala v drugem četrtletju 1915. leta 29‰. Zanimivo pa je pri tem, da umrljivost otrok ni bila večja nego navadno, pač pa je zelo pobiralo stare — 60letne ljudi. Nalezljivih bolezni je bilo — izvzemši posamezne slučaje, izhajajoče iz izrednih razmer in pa nekoliko kolere — celo razmeroma manj nego v normalnih časih. Rojstev je bilo v Trstu v mirnem času 6—6500 na leto, lani pa le 4210, dočim bi jih bilo po številu prebivalstva pričakovati približno 4800. Splošno se more reči, da so zdravstvene razmere v Trstu dokaj povoljne.

Ustavljen češki časopis. Nekdanji urednik ustavljenega praskega »Casa«, dr. Herben, je izdal nekaj mesecev literarni list »Novina«. Zdaj je tudi ta ustavljen.

Slaščičarji pri trgovinskem ministru. Državna zveza slaščicarjev je poslala posebno deputacijo k trgovinskemu ministru prositi, naj vlada premeni izdane odredbe glede peke slaščic. Minister je izjavil, da v sedanjih razmerah tej prošnji ne more ugoditi.

Shranjeni milijoni. Pravosodno ministrstvo je izdalo izkaz o depozitih, ki leže pri avstrijskih sodiščih, izvzemši Gališko, Bukovino in Primorsko. Koncem 1. 1914. je bilo v sodni shrambi 2.127.444 kron v gotovini 430.761.531 kron v vrednostnih papirjih, 303.595.854 kron v vložnih knjižicah denarnih zavodov in 1.282.654 kron v dragocenostih. Na Kranjskem je bilo pri sodiščih shranjenih 12.844.274 kron, eno sodišče pa je imelo pri avstro-ogrski banki shranjenih 457.919 kron.

Vstop poljskih socialnih demokratov v poljski klub. Omenjali smo že, da je baje poljska socialna demokracija vstopila v poljski klub. Osrednje glasilo poljskih socialistov »Naprzod« poroča o tem koraku: Po dvadnevem izredno temeljitem posvetovanju je najvišja strankina instances sklenila, pozvati poljske socialno-demokratiške poslance, da vstopijo v poljski klub. Po četrstoletnem boju zoper politiko poljskega kluba je napravil ta sklep na vsem Poljskem globok utisk in tudi zunaj in bo prisilil k temeljitejšemu razmišljanju nacionalnih življenskih pogojev, ki so povzročili potrebo združitve neglede nasprotstev in potrebo po odkritosrčnem poštenem patriotizmu. Delavska stranka, katere zastopstvo je sklenilo pozvati socialističke poslance, da se pridružijo poslancem posestnih slojev, ni posledica kakršnekoli fine spletke, niti ni to sklenila stranka v trenutku slabosti in nezaupanja samo v sebe ali v narod. Delavska stranka je nasprotno pokazala, da je zmožna kar največ žrtvovati, ko so prekinili začasno vsi momenti, ki so v mirnem času ločili socialiste, in sicer store to, da se ustvari največja moč za narodno celoto. Od tistega trenutka, ko je stranka odrasla povojem, je spoznavala, da mora biti svoboda naroda bistveni cilj stremljenj poljskega proletariata. S tem korakom poljski socialni demokrati niso prekršili internacionalizma, marveč hočejo le doseči politički efekt, ki ga je poljska kultura vredna, da ne bi bila zastoj prelita kri. V tem zmislu utemeljujejo poljski sodrugi svoj vstop v poljski klub.

Pojemanje porodov v vojni. Dolga odsotnost mnogo moškega prebivalstva z

doma se pojavlja tudi v statistiki o porodu. Doslej se niso izšli nikakršni točni podatki o porodu med vojno. Praski mestni izidat pa je izdal tako poročilo za Veliko Prago, v kateri poroča o letu 1915. Ob normalnem času so imeli v Veliki Pragi najmanj 11.000 porodov. Leta 1915. pa je bilo rojenih živih otrok le 6050. 195 je bilo mrtvih rojencev, leta 1914. pa 184. Stevilo porodov se je torej leta 1915. zmanjšalo skoro za polovico kakor ob normalnem času. Nazadovanje je posebno veliko sele od meseca aprila 1915. Sturje tedni v marcu so izkazali 770 porodov, dočim jih je bilo v aprilu se samo 619. Stevilo se je pozneje še zmanjševalo. Od 6. novembra pa do 4. decembra je še bilo samo 552 porodov. — Najbrže bodo tudi drugod pokazale statistike enake uspehe.

Za nauksota v Olomucu je izvoljen praski kardinal in knezovski baron Skrbensky, ki je sele 53 let star in je bil praski škof od 15. septembra 1899. Skrbensky je naslednik škofa Baura, oziroma Kohna, ki sta nedavno umrli. Na njegovo mesto pride v Prago sedanji brnski škof grof dr. Hryn, ki je nasledoval v Brnu dr. Baura, ko je postal nadškof olomuški.

Srbski državni arhiv na Dunaju. Srbski državni arhiv, ki so ga nasle avstrijsko-nemške čete skritega v nekem srbskem samostanu, so prepeljali na Dunaj in ga izročili ministrstvu zunanjih del. En del arhiva so našli Bulgari v Nisu in so ga odpeljali v Sofijo.

Ce žena v kavarni kvarta. Dunajsko deželno sodišče je izdalo zanimivo sodbo. Neki mož je tožil na ločitev zakona, češ, da posedla njegova žena vsako popoldne v kavarni in tam kvarta s prijateljicami. Sicer vsakodnevne izgube pri kvartanju niso znatne, a sčasoma naraste vendar znaten znesek. Mož je v svoji tožbi zastopal nazor, da ima žena nevzdržljivo strast za kvartanje, da vsled te zanemarja svoje gospodinske posle in spravlja v nevarnost za gospodinjstvo ji izročeni denar. Tudi je to kvartanje nevarno dobri nravi v družini. Toženka je ugovarjala, da je na Dunaju splošna navada, da obiskujejo tudi ženske kavarno. Časih so pač samo moški imeli pravico, da so smeli v kavarni kvartati, ampak to naziranje ne velja več. Če se ženska družba v kavarni pogovarja ali če kvarta, je pač vseeno. Izgube so malenkostne in se sploh poravnajo z dobitki. Sodišče je izreklo ločitev zakona zgolj iz krivde žene, češ, dognano je, da ima žena neozdržljivo strast za kvartanje in zna ta strast postati nevarna moževemu premoženju.

Rumunska moka v Zagrebu. V Zagrebu so dobili sedaj precejšnjo množino rumunske moke, ki se bo oddajala interesentom po 90 kron (I. vrste), oziroma 68 K (II. vrste), oziroma 58 K (III. vrste) za 100 kilogramov, prištevisi transportne stroške, ki znašajo okrog 400 K za vagon (10.000 kilogramov) ter primerno provizijo. Po ceni torej rumunska moka baš ne bo.

Državni poslanec Breiter, ki so ga Rusi odpeljali iz Lvova, je bil doslej zaprt v Kijevu. Član dume, Savenko, je izposloval, da je bil Breiter izpuščen iz zapore in da sme zdaj svobodno živeti v Kijevu.

Vlažna stanovanja, mrzla tla in slaba kurjava povzročajo čisto bolečine v sklepih in po telesu. Svetujemo torej tistim, ki stanujejo v vlažnih, mrzlih stanovanjih, da imajo vedno Fellerjev fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elza-fluid« pri rokah in ga rabijo kot bolečine hladeče domače zdravilo. »Elzafluid« priporoča mnogo zdravnikov. 12 steklenic velja 6 kron, edino prave pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatr št. 334 (Hrvaško). Naro-

či naj se obenem tudi Fellerjeve odvajalne rabarbarne kroglice z znamko »Elzakroglice«. 6 škatlic franko 4 K 40 vin. (cv)

Svetovni pregled.

Vojni plen centralnih držav v 17 mesecih vojne iznaša 470.000 kvadratnih kilometrov zemlje, 3.500.000 ujetnikov in 10.000 topov ter 40.000 strojnih pušk. Razen tega mnogo drugačnega vojnega materiala.

Italija napoveduje akcijo svojega vojnega brodograja. V Rimu so bili sprejeti po viharinih posvetovanjih kabineta važni sklepi. Baje se je sklenilo, da izvede Italija celo vrsto velikih operacij na morju, da tako razbremeni zaveznike. Uradni list priobčuje tozadeven odlok, ki pooblašča vlado, da sme zapleniti za uporabo mornariškega ministrstva vse ladje, barke, gondole in čolne, ki so privatna last.

Enotnost in sloga v ententi. »Avanti« pravi, da je treba pred vsem skrbeti zase, in potem šele za prijatelje, ter je mnenja, da ostale ententne države že ravnaajo tako. Anglija na primer je rekla, da se bojuje za Belgijo, poslala pa je samo malo mornarjev v Anverso. Anglija je zbirala vojsko, da bi pomagala Francoski, da prebije nemško fronto, velik del pa je poslala proti Dardanelam, da bi prehitela svojega zaveznika Rusijo. Francoska in Anglija sta se tresli za usodo uboge Srbije, poslali pa sta v Solun vojsko, ko je bilo prepozno. Tako napeljuje vsak vodo na svoj mlin. Enotnost in sloga sta pri ententi samo v brzogovnih čestitkah, ki si jih pošiljajo, in zmage more praznovati ententa samo tako dolgo, dokler pada marka. Sedanji spor kaže zopet, da je sloga entente samo umetna in se vsakokrat razsuje, kadar se dotaknejo nasprotni interesi.

Vojna s Crno goro. Dne 7. avgusta 1914 je Crna gora napovedala Avstro-Ogrski vojno, drugo jutro so se pričele sovražnosti. Izpočetka so Črnogorci vpadli v Hercegovino, bili pa so vedno pregnani. Dne 11. januarja 1915 so se vršili boji pri žarka »Szigetvar« Bar in razbila brezlično postajo. Dne 26. oktobra 1914 prvo bombardiranje Lovčena; dne 11. decembra prvi avstrijski letalec nad Cetinjem. Dne 11. januarja 1915 so se vršili boji pri Trebinju. Sredj februarja so obstreljevale avstro-ogrske torpedovke francosko skladišče v Baru. Dne 6. in 7. julija je bila neka črnogorska brigada izhodno od Trebinja poražena. Prve dni decembra 1915 so se pričele pravzaprav šele naše operacije proti Črni gori; dne 6. decembra so stale čete generala von Kövessa na cesti v Peč; dne 17. decembra je padlo Bjelopolje; dne 10. januarja 1916 so padle Berane; dne 10. januarja je bil Lovčen zavzet, pot prosta na Cetinje, ki je padlo dne 13. januarja t. l.

Radikalci proti Salandrovemu kabinetu. »Lokalanzeiger« poroča iz Lugana: Radikalni krogi v Italiji so jako razburjeni radi dogodkov v Črni gori; razburjenost se orbača v glavnem proti Salandrovemu kabinetu, katerega hočejo strmoglaviti in spraviti v kabinet radikalne, socialistične in republikanske elemente.

Srbska vlada se naseli na Francoskem v provinci Aix-en-Provence.

General Sarraill vrhovni poveljnik na Balkanu. Iz Pariza poročajo: General Sarraill je bil imenovan za vrhovnega poveljnika vseh četverozveznih čet na Balkanu.

Odgoditev nemškega državnega zbora. Predsednik nemškega državnega zbora, dr. Kämpf, opozarja v svojem končnem nagovoru na odločnost nemškega naroda, ki je pripravljen prevzeti nase za bodočnost in velikost domovine največje žrtve. Državni tajnik dr. Dellbrück prečita nato

odlok, s katerim se državni zbor do 15. marca odgodi.

Nemška socialno - demokratiška državnozborna frakcija je izključna sodruga drja. Liebknechta, ker je večkrat kršil disciplino, zlasti v tem, da ni predložil svojih predlogov sekciji prej, preden jih je stavil v državnem zboru.

Ostrejša blokada Nemčije. »Daily Mail« potrjuje, da se bo v zbornici odločno poskusalo vlado prisiliti, da poostri blokada. Dalziel bo predlagal, naj se določi dan za razpravo o vprašanju, zakaj Angleska Nemčijo še vedno oskrbuje z živili. »Daily Mail« priporoča dve odredbi: Prvič je treba po želji Amerike blokada postaviti na zakonit temelj s tem, da se blokira cela nemška obal. Nevtarci so se pomirili glede nemške politike s podmorskimi čolni in so tako dali prav zaveznikom, da blokada v izhodnem morju izvedejo s podmorskimi čolni. Pregledati pa je treba tudi vse liste konterbandnega blaga, v katere je treba vpisati vse vrste blaga, ki bi lahko koristile Nemčiji in vse blago nemškega izvora, katero prevažajo nevtarne ladje.

Konkurzi v Nemčiji leta 1915. Kapitalizem v vojni ni propadel. Vlade so izdale previdne naredbe, da je nastalo čimmanj polomov. Vse so bile tistega mnenja kakor socialni demokrati, da vojna silno neugodno vpliva na kapitalizem. Odredbe so pomagale, kapitalizem ni mnogo trpel. V Nemčiji, kakor poroča strokovni list »Die Bank«, je število konkurzov leta 1915. jako nazadovalo. V celoti je bilo 4580 konkurzov, dočim jih je bilo leta 1914. 7738 in leta 1913. 9725. Vsekakor je mnogo konkurzov preprečilo takozvano nadziranje podjetij. Sicer bi bilo število kljub gospodarski moči in vsi spretnosti prilagodenja vendar večje.

Kako dolgo bo še trajala vojna? Interesantni so izreki velikih državnikov, kako dolgo bo trajala vojna. Belgijski minister sodrug Vandervelde se je tozadeveno izrazil napram nekemu časnikarju: Prepričan sem, da bodo Nemci zapustili Belgijo. Pred tremi meseci bi tega še ne bil verjel. Kdaj bo vojna končana, se ne upa soditi, pač pa je povedal mnenje treh vojskovodij. Joffre je mnenja, da bo vojna končana sredi januarja 1917. Franch pravil: V treh mesecih in Kitchener: V treh letih. Dostavil je: Kolikor vem, hranijo francoski generali svoje ljudi za veliko ofenzivo.

Srednjeevropska gospodarska konferenca. Nedavno se vršela konferenca v Draždanih je naglašala, da se mora izvesti gospodarsko zblizanje že sedaj, da bodo zastopniki osrednjih držav, Bulgarije in Turčije pri mirovni pogajanjih bolj enotno zastopale svoje gospodarske interese. Bodoča konferenca se bo vršila v Budimpešti.

Izgube entente ob Dardanelah. Iz Ciriha poročajo: Izgube Francozov ob Dardanelah cenijo na 100.000 mož, angleške izgube pa znašajo 205.000 mož in sicer 125.000 mrtvih, ranjenih in pogrešanih ter 80.000 bolnih. Skupaj znašajo torej izgube nad 300.000 mož, ki so bili žrtvovani za nič. K temu pridejo še velikanske izgube brodograja, tako da lahko imenujemo dardanelsko akcijo zadnje poletje največji neuspeh entente.

Ententa ni izkrcala pri Atenah vojaštva. Tako poročajo novejša poročila.

Rumunsko žito. Kosar se poroča, bodo prihodnji mesec posamezne dežele že dobile nekaj rumunskega žita. Bukareško agrarno glasilo »Argus« piše, da s 50.000 vagoni za osrednje države in 80.000 za Angleško rumunske zaloge še niso pri kraju. Letina 1915. je prinesla 264.479 vagonov pšenice, 11.341 vagonov koruze,

115.604 vagone ječmena, 360.000 vagonov koruze in 65.297 vagonov ovsa. Berlinski krogi sploh ne verujejo, da je Angleška res kupila 80.000 vagonov pšenice in jo takoj v zlatu plačala. Kod naj jo spravi domov. Najbrže hoče s tem dozdevnim nakupom okrepiti stališče rumunskega poljedelskega ministra, da bo osrednjim državam pri novih nakupih stavil bolj trde pogoje.

Splošna ofenziva naših sovražnikov. Bukareški listi prinašajo izvajanja vojaškega strokovnjaka pariškega »Journal des Débats«, ki pravi, da bo imela ruska ofenziva velikanski vpliv na nadaljnji potek vojne in na splošni vojni položaj. Javnost se vprašuje, ali ni ruska ofenziva znak splošnega napada entente na vseh ostalih frontah, kar bi pomenilo novo fazo v vojni.

Zamorci v francoski armadi. V francoski armadi služi že sedaj precej zamorcev in mora seveda francoska vlada tudi rodbinam črnih vojakov dajati podpore, kakor jo dobivajo rodbine belih vojakov. Toda s podporami rodbinam črnih vojakov je nastal velik križ, ker se spoštovani zamorci ne zadovoljujejo le z eno ženo, ampak jih imajo po pet in šest in časih še več. Po postavi je v Afriki dovoljeno mnogoženstvo, ali v zvezi s tem, je francoska vlada odločila, da dobe vse žene, kar jih ima kak zamorski vojak, le toliko podpore, kakor edina žena belega vojaka, češ, le vse žene zamorskega vojaka skupaj imajo isto pravico, kakor edina žena, ki jo ima beli vojak.

Davki na Angleškem namesto posojil. Dne 21. decembra l. l. je lord Courtney v zbornici lordov izjavil, da Anglija ne more več izdajati tako ogromnih vsot, če narod svojih osebnih izdatkov ne bo skrčil na polovico. Opozarjal je nadalje na potrebo, zvišati direktne davke. Predlagal je dohodninski davek 20% na letne dohodke do 1000 funtov in potem progresivno zvišanje do 80% za dohodke, ki presegajo 100.000 funtov. Lord Courtney se je o vojni izrazil: Vlada je pokazala, da ni dosti previdna, ko se je spustila v to lahkomišelnostno podvzetje, ter je s tem primerjati le še pomanjkanje poguma, skrbeti za finančno podporo.

Proti Angleški. Globok vtisk je napravila v Parizu vest, da hoče Italija slediti galipolskemu vzgledu in svoje čete iz Albanije odpoklicati, češ, da je daljši odpor mogoč samo z združenimi četami četverozveze, to pa je za sedaj nemogoče. Pariški radikalni listi pravijo, da nevolja v Italiji proti Angleški narašča vsled tega, ker Angleška toliko očita Italiji radi Črne gore, po drugi strani pa, ker je premog iz Angleške neznansko drag in se še draži, kar lahko uniči številne industrije v Italiji.

Delavsko brezposelno zavarovanje na Angleškem. Okroglo ena šestina angleških delavcev je zavarovanih pri državni zavarovalnici zoper brezposelnost. Ko so delavski zastopniki predlagali v parlamentu, da naj se zavarovanje razširi tudi na drugo delavstvo, je izjavil trgovinski minister, da vlada namerava razširi državno zavarovanje zoper brezposelnost še na 50.000 do 60.000 delavcev. Dva in pol milijona delavcev ima izkaznice za brezposelno zavarovanje. Od teh in od podjetnikov je bilo vplačanih 48 milijonov šilingov (en šiling = 1 K 20 vin.) na prispevkih. Podpore je dobilo okoli 800.000 oseb v 1.100.000 slučajih, in sicer skupaj 16 milijonov šilingov. Za 30 odstotkov prosilcev so dobile podpore organizacije, za 70 odstotkov brezposelni sami. Agitacija proti obveznemu zavarovanju, češ, da bo trpelo zaradi tega prostovoljno zavarovanje, se ni uresničilo. Nasprotno, 21 strokovnih organizacij s 86.000 člani iz zavarovanju dolžnih industrij je ustanovilo podporo za

brezposelne, na kar prej niti mislile niso. Nekatere organizacije, ki so že prej dajale nekaj brezposelne podpore, so pridobile novih članov. V celoti ima 337 delavskih društev z 1.164.000 člani pravico do državnega doneska za brezposelne. Polovica jih je v drugih industrijah, ki niso podvržene državnemu obveznemu zavarovanju.

Financijska obremenitev Anglije. Angleški finančni list »Economist« piše: Kaj misli storiti vlada z ozirom na to, da obremenjujejo zaveznikom dana posojila Anglijo vsako leto z vsoto 50 milijonov šterlingov? Kako se bo to plačalo, zlasti ker je penzijska lista za onemogle in za rodbine padlih tako narasla in ker je odpadla vsled konkurence Amerike in izgube odjemalcev industrija. List graja način bojevanja ter vpraša končno: Kdaj bomo vendar dobili vlado, ki se bo učila iz izkušenj in delala pametno politiko?

Povzročitelj pegastega legarja. Iz Sofije poročajo, da se je ameriškemu zdravniku dr. Harry Plotzu v Skoplju posrečilo najti bacila, ki povzročajo pegasti legar. Dr. Plotz je cepil 5000 vojakov z novim serumom ter je prepričan, da je našel uspešno sredstvo proti tej strašni bolezni.

Izpor rudarjev na Norveškem. Norveška podjetniška zveza je izprla na devetih jamah 3000 rudarjev. Leta 1911 so sklenili rudarji in podjetniki pogodbo, ki je koncem leta 1915 potekla in bi se morala obnoviti. Podjetniki so hoteli pogodbo podaljšati in dovoliti le najslabše plačanim delavcem začasno majhno draginjsko doklado. Delavci so pa zahtevali obnovev pogodbe, kakor je zahtevala dosedanja pogodba. Podjetniki so odklonili pogajanja, češ, da bo po vojni takoj minila sedanja dobra konjunktura in bi zaradi tega ne bilo ugodno sklepati pogodbo ob takem času. Delavci so naglašali, da so podjetniki sami zahtevali petletno pogodbo in sicer so jo usilili s pretnjami izpora. Podjetniki so smeli dati draginjske doklade po svoji volji. Delavci niso bili zadovoljni z dovoljenimi draginjskimi dokladi, zlasti ker imajo podjetniki ogromne dobičke prav sedaj. Sporazum ni bil mogoč. Podjetniki so izjavili v svojem oklicu, da so morali rudarje izpreiti pozimi, da tem si-gurneje zmagajo. Ta izjava priča, da bo rudarski boj na Norveškem spomlad, ki zadene okoli 67.000 rudarjev, precej težak. Izpor je bil določen na 19. januarja. Na Norveškem je stopil sedaj v veljavo

tudi posredovalni zakon, ki pa na potek tega boja ne bo mogel vplivati, kakor meni predsednik strokovne zveze, sodrug Ole Lian. Očividno bodo imeli na Norveškem v bodočih mesecih težak mezdni boj.

Velika rudarska nezgoda na Ruskem. Blizu Jekaterinoslava je nastala v jami grozovita eksplozija. 35 delavcev je bilo mrtvih, 37 hudo poškodovanih. Delo v rudniku je bilo ustavljeno. Tam je bilo zaposlenih baje tudi nekaj avstrijskih vojni ujetnikov.

Fellerjeve tek zbujaajoče, mehko odvajalne rabarne kroglice z znamko

„Elza-kroglice“

nudijo olajšavo.

6 škatlic franko 4 K 40 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334 (Hrvaško). Nad 100.000 zahvalnih pisem. II-a.

Vestnik organizacij.

Do 31. decembra 1915 niso naslednje skupine in plačevalnice v juž. pokrajinah za mesec november še obračunale: **Ljubno:** Veitsch, Bleiberg, Kreuth, Köflach, Wolfsegg, Breitenau in Rabenstein; **Trbovlje:** Črna in Hrastnik.

Kljub temu, da smo opozorili funkcionarje, da obračunajo za oktober in november že zadnjič, nekateri še vendar niso storili svoje dolžnosti. Prosimo torej funkcionarje, da store svojo dolžnost, da ne bodo člani krajsani na svojih pridobljenih pravicah.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naročajte list „Delavec.“

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Naivečja slovenska hranilnica!

Koncem leta 1915 le imela vlog K 48.500.000.—
Rezervnega zaklada „ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ | 0 | 0

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. Posoja na zomljišča in poslopja na kranjskem proti 5¹/₄% izven kranjske pa proti 5¹/₂%, obrestim in proti najmanj 3¹/₄% odplačevanju na dolg.

3 zlati nauki za zdravje želodca!

Kdor s FLORIAN-om se krepiča,
Zmeraj dober tek ima!

Če želodec godrnja,
Pij FLORIAN-a, pa nehaj!

Ni oložen, ni bolan,
Ta, ki vživa

Postavno varovano.

Dolžnost vsakega delavca
je, da je član organizacije!

Učitejska tiskarna

LJUBLJANA, Franciskanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
siva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne nameštence
za leto 1916

dobe sodrugi sedaj lahko pri za-
upnikih in vsi, ki so naročili kole-
darje od sodruga Ign. Sitterja v
Trbovljah po pošti. Kdornaroči več
kot 10 koledarjev dobi popust

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje.
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Franciška ul. št. 4. pritličje
Dr. D. Ipavic	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzi	1.—3 pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico);
brez te ordinirajo zdravniki le v najnujnejših
slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v najnujnejših slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne
bolniške blagajne.

Načelstvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so
od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz predinice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se mo-
rajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se iz-
kažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri
zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član
sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pri-
tožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

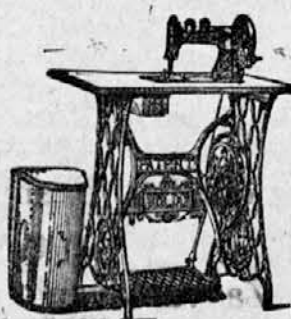
priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vojaški čevlji

za častnike in
moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,

Breg šte. 20.